

Porcheria Tedesca

(ze soukromých písemností
„dvorního“ trpaslíka TITULLA)

DIE MUSIK

scherzevolissimo

O trpaslících se říká, že jsou to potměšilci a zlomyslníci a kdo by se tomu také divil. Jen si to zkuste, vážení, zkuste se vtělit do bytosti vysoké jako desetileté dítě, ale do její přerostlé ošklivé hlavy si vložte svůj padesátiletý rozum. Ano, mám již přes padesát let a kolem těch Habsburků šaškuji nejméně čtyřicet let a jsem čím dál tím více zatrpklejší a nezemřeli co nejdříve, tak se tady všichni mají na co těšit. Marie Terezie je po smrti a po smrti je ten její přeosvícený Josef a Leopold to už má také za sebou a před třemi lety také skončil Mozart.

Nepíši nějaký dušezpyt gnómů a lesních skřítků a dokonce i duševní pochody trpaslíků mne již přestaly zajímat, ale mnoho měl jsem společného právě s Mozartem, jehož uměleckou dráhu jsem vskrytu sledoval a tady na dvoře jsem měl nejednu příležitost slyšet jeho hudbu a také jsem ho několikrát zahlédl, ale do jeho blízkosti jsem se nedostal a ani jsem po tom vcelku netoužil. Nebyl to žádný krasavec a patrně to byl veliký sprosták, ale kdo tady ve Vídni může o sobě říci, že se podobá nějakému diskobolu či nějaké Venuši? Takové tady skutečně nepotkáte a všichni do jednoho vypadají jako nějaké nakadeřené opice. Ty odporné paruky a ty odporné korzety, z nichž těm nechutným ženským vykukují prsa jako melouny. Obzvláště nesnáším ženské, ačkoli nejsem proti jejich „vnadům“ lhostejný, ale věřte mi, že skutečná láska nemůže žádného trpaslíka potkat. Takový trpaslík může se stát leda hříčkou v budoáru vilné šlechtičny, která si krátí odpoledne ve

společnosti podobně smýšlejících dam a pánů, které nesmírně vzrušuje pohled na trpasličí ztopořený údík, který před jejich zraky musíte zastrkovat do zadku nějakého šimpanze. Ale ano cudní přátelé. To byste se divili, kdybych vám dopodrobna vylíčil, co jsem prožil mezi nejvznešenějšími oporami naší společnosti. Toho ponížení, té sprostoty, co jsem musel vytrpět, ale já nic nezapomínám a každému, kdo mi způsobil to hnusné pokoření jsem vše vrátil i s úroky - ale ještě nemám vyřízeny všechny účty a proto zkrátka ještě chvíli musím žít, i když mne již můj život omrzel. Naštěstí jím párkrát prošel Mozart, který o mně možná něco zaslechl, ale možná ani netušil, že takové potvorstvo se pohybuje po císařských rezidencích či dokonce doprovází císaře při jeho cestách.

Mozart jako dítě poznal, co to je být cvičenou opicí, ale měl štěstí, že byl právě dítětem, takže ho to natolik nepoznámalo jako mne, ale konec konců i v dospělém věku se mu mnohdy nevedlo lépe než cvičené opici. Cožpak neskládal mnohé svoje kousky na zakázku pro omezené, ale bohaté tupce - a což jeho opery nebyly určeny sprostému davu? - a tím míním také šlechtickou cháttru. Kdo z nich skutečně rozumí hudbě? Jen mi je ukažte ,ty znalce a já vám za každého vyplatím zlatku. To je pro mne maličkost, neboť ve svých pokojících mám několik truhlic plných různých pokladů. Jak jsem k nim přišel se mne raději neptejte, neboť na nejednom barevném kamínku ulpívá krev nevinných, ale kdo je vlastně bez viny a podle papežence jsme všichni jaksi vinni z principu. Obdivoval jsem Mozarta

za to, že se snažil stát na vlastních nohách a nebýt obyčejným uměleckým slouhou, avšak moc se mu to nedařilo a není divu. Ale musím uznat, že tomu debilovi ze Salcburku - té katolické zrůdě nakopal zadek, alespoň obrazně a hlavně ten člověk, tedy Mozart nebyl žádný nadutec. Ach ano jednou mne zahlédl a dokonce se mnou jednou hovořil. Snad. Možná se to stalo, ale stejně si myslím, že jsme se vlastně nikdy nepotkali.

Přiznávám se, že k tomu skutečně došlo. To byl císařem Josef a za jeho působení pobýval jsem blíže trůnu než třeba za Leopolda nebo snad za Marie - ta mne jenom trpěla, ale i to mi zachránilo život a to setkání s Mozartem nedopadlo to právě nejlépe. Dělal si ze mne legraci, ale takovým způsobem, že mne to neuráželo a naopak z mých žertů měl preveliké potěšení a na oplátku mi hned na místě složil malou hudební kratochvíli Divoženka a lesní skřet. Mám ji uschovánu v těch truhlicích se zlatem a jinými cennostmi, ale vážím si ji více než všech diamantů světa...

La clemenza di Tito 6. 9. 1791 Praha

Zatracená práce, sotva jsem se pustil včera do psaní a také jsem na to konečně dostal náladu, nemysli si Corneliie, že je to jen tak něco napsat, tak jsem musel zase něco vyřídit. Zatracený život.

Ó ano -psaní je vlastně ta nejsnadnější věc pod sluncem mohla by ti říci nějaká prasečí hlava z ulice. Vždyť dnes již umí psát pomalu i

venkovská holota a musím tomu Josefovi přiznat, že s tím povinným vzděláním, které už zaváděla jeho matka, neudělal zrovna nejhorší tah - ale co naplat jestli nějaký vesnický halama umí či neumí číst a vpravdě ve většině případů obrátí se jeho alfabetismus nakonec proti němu, neboť při své tupé prostotě uvěří všemu napsanému a jenom některým z nich to snad také přinese nějaký prospěch. Dnes si pouští hubu a pero na špacír kdekdo a kdekdo se tváří jako bůhvíjaký učenec. Máš štěstí Corneliie, že už jsi nejméně čtyřicet let mrtvý, alespoň se nemusíš zabývat těmi hloupostmi, jež zatěžují moji trpasličí hlavu. Nu už je to tak Corneliie, nejdříve jsem posloužil soucitu velké panovnice, jež mne z jakéhosi božského rozmaru vytáhla z té benátské cloaky maximy a to si již ani nemůžeš pamatovat, neboť to jsi byl milý bratře již v pánu a myslím si, že tě zahubil ten tlustý kupec Giacomo - nu hnusně tě zprznil. Poté se zalekl a raději tě nechal svými pochopy podríznout, aby se tak zbavil svědka, ale Corneliie, já jsem na tebe nezapomněl a věř mi, že jsem té bečce hnoje zchystal náležitou pomstu a bezpochyby si ve svých posledních minutách vzpomněl i na tebe. Ach bože jak už je to všechno dávno a jak to zprůhlednělo do neskutečna. Však dnes již nemusím obveselovat panstvo zpěvem a hnusným šaškováním. Ale teprve několik neuvěřitelných kotrmelců osudu za panování Josefa II proměnilo můj život k nepoznání. Každý vládce potřebuje svého zpovědníka a každý potřebuje mnoho uší a já naslouchal pečlivě a nejedna moje zpráva způsobila tu i onde nějakou pohromu, ale vždy jsem byl vůči Josefovi loajální...ale Corneliie už

snad dětinštím, vždyť jsem ti chtěl něco říci o Mozartovi a právě dnes musel jsem po ránu do Riemannova knihkupectví Na Příkopech. Vyrušil mne jeho příručí, že prý pro mne Riemann něco má. Nejdříve jsem málem puknul vzteky, že mne takhle vyrušují a osočil jsem na toho ušmudlance, proč mi toho Kanta rovnou nepřinesl. Ale to nebohé stvoření jenom pokyvovalo hlavou a mumlalo cosi, že se pan Reimann nechá poroučet a že by byl nesmírně potěšen a samé takové žvásty.

Málem jsem k Riemannovi ani nedošel, neboť bylo nesnesitelné horko a tak jsem nešťastného příručího několikrát nakopl do zadnice, ale nakonec jsem se mu odvděčil několika krejcary, neboť Riemann pro mne měl skutečně něco zajímavého. Nevěřím tomu, že není žid a může mi povídat co chce o své zbožnosti a Mariánských poutích, žid nebo nežid, každopádně má dobré konexe a umí ledacos pěkného opatřit. Nejdříve jsem s ním vyřídil ten Všeobecný přírodopis a teorii nebes a potom vytáhl ze skříně hotový poklad. Corneliie, hotový poklad a bohužel si toho byl dobře vědom a přestože se o mně povídá, že jsem nechutná lakomá opice, což je pravda pouze poloviční, protože jsem také nejednou přispěl na vídeňské sirotčince, ačkoli z těch umolousanců stejně nevyroste nic pořádného, tak jsem mu za to také královsky zaplatil. Nu mívám někdy své slabé chvíle, ale neboj se Corneliie, výčitky svědomí to nejsou. Proč bych právě já měl trpět nějakými výčitkami. Snad bych si měl vyčítat, že jsem trpasličí hříčka přírody. Tedy cosi, co je všem tak akorát k smíchu a hodí se

to leda tak na pár kopanců. Já si nemám co vyčítat a zkušenosti mne poučily, že celé to slavné lidstvo nemůže být nic jiného než nějaký strašný omyl a bohužel jsem zatím ze stvořitele nevypáčil s jakými úmyslem se ho dopustil, ale pokud by to bylo úmyslné, již by to nebyl omyl, ale záměr a moje trpaslí hlava z toho může puknout a věř mi, že jsem se kvůli tomu pustil i do Kanta a přírodovědy, ale zatím to nikam nevedlo, i když k jistým závěrům jsem již Corneliie dospěl. Především mám dojem, že ten Kant je pouhý mluvka, ale čert vem Kanta.

Tak co, již hoříš nedočkavostí a zvědavostí? Copak to ten starý Riemann ukázal svraštělému škaredému Titullovi? Stejně tomu nebudeš věřit a budeš mne nakonec pokládat za blázna stejně jako různí ti poskokové a lokajové v Schönbrunnu.

Padl jsem jako nějaký nebeský kámen, bratříčku. Po Josefově smrti jsem se už jenom kutálel dolů, protože Leopold mne nenáviděl snad víc než svého bratra, ale jen tak se mne zbavit ten pán nemohl. Byl jsem pro něj nějaký čas nepostradatelný a tak mne dokonce sebou vzal na tu svoji pražskou korunovací, takže jsem tam měl možnost vyslechnout Mozartovu operu La clemenza di Tito... No nebylo to rovnou německé svinstvo, ale bůhvíco to tedy nebylo. Mozart to složil dobře, ale co měl taky dělat s takovým tématem? Laskavý Titus. No to tedy určitě. Zejména při potlačování židovské vzpoury se projevila jeho laskavost svrchovanou měrou, ale samozřejmě - to se nedalo nic dělat a ti chlapci vyskakovali tak dlouho, až je zkrátka skoro všechny pobili a hotovo. Titus měl ovšem ještě povedeného bratra,

milý Corneliie, ale to bys se nikdy nedozvěděl
nebýt mne, neboť byls analfabetem až do své
hrůzné smrti, ale já jsem se rozhodl ti to
všechno vynahradiť a proto jsem se po nocích na
zapřenou horlivě a s prevelikým přemáháním učil.
To jsem milý Cornéliie ani netušil, že skoro
zároveň s tou pražskou blbostí sehrálo jakési
lidové divadélko kdesi na vídeňském předměstí
ještě jinou Mozartovu operu, totiž Kouzelnou
flétnu.. ale co si budeme povídat, v podstatě je
opera jenom takový plytký tyátr. Děj povětšinou
bláznivý anebo rovnou vulgární. Vždyť to pochází
z Itálie a co bys, Corneliie, čekal od Italů? Do
jednoho jsou to potřeštění uvřeštěnci. Vždyť to
musím vědět sám nejlépe. Otec lůza, italská-
matka poběhlice, možná také cikánka -a co má
být? Operu tu a tam může zachránit hudba a
výjimečně ji může povýšit až do oblasti božského
umění, ale kolik jsi slyšel za svůj život milý
Cornéliie takových oper, o nichž by se dalo říci
-ano umění. Možná Don Giovanni, ale i tady o tom
pochybuji - nepochybuji však o Mozartovi - co
taky měl dělat, když se narodil do takového
hnoje.? Zde to může vydržet jenom málokdo, ale
bez výjimky se umaže hovny- ano, já si již
Corneliie neberu žádné servítky - kam se podíváš
hovna - jen pohlédni za hranice tam do té sladké
Francie - jaký děs. Tupé davy utržené z řetězu a
krev teče proudem a není se čemu divit, kam se
podíváš, uvidíš pořád tu stejně trapnou
podívanou a jak tomu mám říci-ambrósie anebo
včelí nektar-nikoli Corneliie, jsou to hovna a
citlivý, geniální muž jako Mozart v nich byl až
po krk a to jsem ani nevěděl jaké skvělé nasekal
dluhy. Někteří říkají, že přes třicet tisíc

zlatých- Gratuluji ti Wolfgangu, protože nasekat takových dluhů může jenom skutečný umělec. Já jsem ovšem možná také držel nějaké pohledávky po Mozartovi, ale v jeho případě jsem to všechno spálil - a teď si to představ jaké překvapení mne čekalo u Riemanna - La clemenza di Tito - ale psaná přímo Mozartovou rukou. Jaká to prokletá smůla - proč tam neležel Giovanni anebo alespoň Figaro, leč právě ten Titus. Ovšem pocházelo to přímo od maestra a Riemann si myslel, že mne nějak natáhne a tak jsem se sice různě vykrucoval a nakonec jsem tedy Riemannovi slíbil výměnu. Mozart za Glucka. No nezaplátil jsem přímo jako král Cornelie? Gluck to je naprostá nuda, zato Mozart - to je - alespoň někdy legrace a také převeliká živost.

Horko již opadlo. Je večer a já mám na stolku otevřeno La Clemenza di Tito, a je mi to úplně k ničemu, protože jediné věci jsem nebyl schopen - a to proniknout do notového systému - ach ty noty a stupnice, ale co - mám to tady a mohu se tím kochat.

V ZÁCHVATU VZTEKU TITULLUS SPÁLÍ PARTITURU LA CLEMENZA DI TITO - pressantamente

Co ti mám povídat, Cornelie - jakpak se mohu právě já kochat notami. Notičkami - vždyť právě ty mi nikdy nelezly do hlavy a nyní tady leží přede mnou celá opera a já si to prohlížím a cítím, že se opět rozčílím. Ano protože si musím položit otázku, jestli je vůbec hudba nějakým

uměním. Ty mi na to asi Cornелиe neodpovíš, ale pokud bys měl tu možnost jako já vyslechnout si pár oper, jistě by si o jejich uměleckosti musel začít pochybovat, ale mnoho by záleželo na tvém pojetí umění. Jistěže musíš přeci nejdříve vědět, co je to umění, abys mohl vše nepatřičné vykázat ze dveří. Je-li uměním to umělé vyvolávání citů rafinovanými zvuky doprovázejícími ve většině případů naprosto tupý a slabý děj, potom ovšem téměř celá opera patří někam na smetiště. Vždyť se jenom se mnou podívej právě na toho Tita - vždyť větší slabomyslnost bys sotva pohledal, ale musím Mozartovi přiznat, že to za tak krátkou dobu sláтал docela obstojně.

Byl jsem na té premiéře 6. 9. 1781 a vůbec se nedivím, že se to císařovně nelíbilo. Ani já jsem tím nebyl vůbec nadšen. Vůbec jsem nebyl nadšen tím, že jsem se musel trmáčet několik dní do Prahy, abych tam byl svědkem té pompézní korunovace, na níž se pochopitelně sjela celá ta zločinecká a pokrytecká smetánka z celé říše. Pro ty ubožáky v ulicích to ovšem byla nádherná barevná podívaná, ale pro mne to bylo od začátku do konce hotové utrpení a navíc jsem tam nebyl jen tak na nějakém výletu a jako obvykle musil jsem mít uši všude a také mi má horlivost vynesla nemalou odměnu, ale co naplat již nejsem nejmladší a již mne dokonce přestalo bavit to věčné intrikování. Navíc bylo celou dobu strašné počasí. Po cestě tam nás trápilo příšerné horko a dotěrný hmyz, neboť se to všude jenom rojilo komáry a začátkem září dostavily se příšerné lijáky, takže se zvedla Vltava a vypadalo to

chvíli, že nás všechny včetně Mozarta odplaví někam do Německa a našlo by se mezi korunovačními hosty mnoho příšer, které bych v zanýťovaných sudech poslal pěkně daleko a nakonec mé utrpení dovršila La clemenza di Tito, která byla věnována právě Leopoldovi a té jeho otlemené manželce. Ach dobrotivý Leopold - jaký to výsměch. Mohl bych ti podat Cornelie bezpočet důkazů o jeho "dobrotivosti". Já být na Mozartově místě, zvolil bych si trochu jiné téma a to Domitian - ta zrůda, která nastoupila na trůn po Titovi - ta by dobře reprezentovala a dobře by doplňovala tu směšnou korunovační podívanou...

DRUHÉHO DNE NAVEČER-PRESTISSIMAMENTE

CORNELIE STALO SE HROZNÉ NEŠTĚSTÍ. Tážeš se jaké a já pomalu nemám sílu abych ti to vypověděl a věz , že za tím vším stojí to proklaté umění. Jen se porozhlédni se mnou a pojd' se mnou mezi ty ušlechtilé duchy, kteří se holedbají tím, že se nechávají jmenovat básníky a skladateli a sochaři nebo třeba také filozofy a vědci. Nu ano také ty zde musím uvést, neboť jsou mezi námi tací, kteří dokonce řadí do uměn také vědu a filozofii. Uznávám, že alespoň některá hudební díla bylo možno zařadit a uložit do té okované truhlice s mosaznou tabulkou na víku, na níž je napsáno poklady umění a možná bych tam ještě přihodil několik knih a potom bych to zaklapl a uzamknul a schoval pod postel, neboť nebyla by ta truhlice truhlicí nýbrž truhličkou. Ale měl bych ti přeci jenom prozradit, co si vlastně

myslím o podstatě umění - ale ne, vždyť to bych ti již stejně opakoval stokrát napsané a řečené, ale určitě vím, co tím uměním není. Určitě tam nepatří obludné slavnostní opery plné nabubřených tónů a tisíckrát přežvýkané zpěvohry plné milostných zápletek a odporných lidových vulgarit. Jen si je vyslechni ty italské opery a zjistíš, že pod tím vším trilkováním a všemi těmi áriemi se plazí tělesný chtíč. Nesnáším už jenom to slovo tělo. Těleso je mi přeci jenom sympatičtější, protože taková dělová koule je přeci také tělesem a právě jednu takovou bych rovnou vystřelil na Vídeňské dvorní divadlo a možná bych jednu poslal také do Prahy a určitě bych jich pár odletělo do Itálie. Nemohu se na sebe podívat do zrcadla, aniž bych nedostal chuť se pozvracet. Co je mi platná má učenost a mé bohatství a mé pletichy, když se mi za zády, v lepším případě, pouze posmívají. V horším se jim udělá zle a nepochybuji o tom, že by mne nejeden nakadeřený krasavec rád sprovodil ze světa jako obludnou nepatřičnost hyzdící krásu stvoření. Jaká krása, Cornелиe? A umění má mnohdy právě tuto krásu opěvovat a také ji vyvolávat v našich myslích. Těch soch nahých žen a také nahých mužů a těch sličných madon a milostných písní a těch milostných příběhů a všude narážíš na krásu v podobě ženy. Cornелиe, jen pojď a neostýchej se. Máš sice pouhých deset let, ale již brzy se s tebe stane muž a měl bych ti tedy něco ukázat. Ale ano také mne trýznily milostné touhy, ale brzy jsem z toho vystřízlivěl. Když jsem jednou provždy pochopil, že já si mohu ženy pouze kupovat anebo jim sice mohu být po vůli jako objekt nebo-li těleso

jejich zvrhlých choutek a věř mi, že takové záliby by jednoho přivedly do blázince. Jen na chvíli nahlédněme okýnkem do předměstského vídeňského bordelu, anebo aby to nebylo tak přízemní, pojďme nahlédnout pod sukni nějaké mladé šlechtičny. To by snad stačilo jako drobná ukázka té ženské krásy a jen se pojďme projít třeba po pražských ulicích. Byl jsem v tom městě několikrát a to buď s Josefem anebo jako jeho poslíček, nikoli nedůležitý poslíček bratře, nikoli nedůležitý a pochopitelně ještě také na té Leopoldově korunovaci završené korunovačním plesem v Nosticově divadle, kde také předtím zazněla ta La clemenza di Tito. Na plese bys měl mnoho příležitostí přesvědčit se, že lidská krása je výplodem lidské zaslepenosti a pýchy. Ale ano ruce a nohy a nehty a vyrážky a vředy a boláky a páchnoucí řitě a zpocená těla a všude ty trapné paruky. Také mám pár paruček a také jsem si myslel, že v nich vypadám konečně jako člověk a Mozart si to jistě myslel také, ale ten pod tou parukou měl cosi, co mne přeci jenom přesvědčuje, že krása je, ale poněkud jiná, než jak ji můžeš vidět na nějakých oltářních obrazech, i když jsem také viděl i pár obrazů, u nichž se mne zmocnilo svaté nadšení. Je jich tady v císařské obrazárně dost a některé z nich pocházejí ještě ze sbírek toho pomateného Rudolfa, ale prosím - ten pán si svůj majestát dovedl užít. A pochopitelně i v La clemenza di Tito nesmí chybět milostná zápletka a ten Titus všem těm nevěrníci a spiklencům blahovonně odpustí, když před tím ještě stačili zapálit půlku ŘÍMA. Jaký to příšerný nesmysl.

Con brio

Takže jsem celého Tita prostě spálil. Tak to je milý Corneliie a nemám z toho právě nejlepší náladu. Doslova bych se nejraději neviděl. Abych to napravil, ale naprav nenapravitelné, rozhodl jsem se, že se té opeře ještě jednou podívám na zoubek. Na všechno, na její libreto i na samotnou skladbu a shledám-li, že tam přeci jenom něco zajímavého je, tak - a právě tady nevím, co. No co se stane, když to tam najdu - přesvědčím se o tom, že jsem již zralý na číšku bolehlavu? A ještě něco-Corneliie. Ta opera je strašná a já ti místo ní napíši novou. Začnu libretem a dokážu pro to složit hudbu...Hnedle ti Corneliie ukáži, jak se dělá opera...

Titus-Porcheria tedesca

Slavnostní opera o 2 dějstvích. Libreto napsal podle E. Mazzola Titullus bratr zavražděného a zprzněného Cornelia - trpaslík. Premiéra nikdy nebyla a také ani nebude, leda tak ve tvé fantazii Corneliie.

Osoby: Titus, císař římský - tenor, Sextus-alt, Annius, jeho přítel - alt, Publius, velitel tělesné stráže - bass, Vitellia, dcera bývalého císaře Vitella - soprán, Servilia, sestra Sextova - soprán, sbory římského lidu, vojíni, stráže, tanečníci a tanečnice v slavnostním průvodu. Titullus - zlomyslný a nebezpečný trpaslík, Titův oddaný nohsled, Cornelius Titullus, trpaslíčí mladší bratr - analfabet, Domitian, Titův bratr - tenor, Julius -

trpasličí špeh, bratranec Titullův -soprán -má
prostě takový ženský hlas. Odehrává se r. 79
n.l.

(Titus v soukromém rozhovoru s Titullem)

TITUS

Trůn světa nejkrásnější stkví se v ŘÍMĚ
Nad něj není nic velkolepějšího Titulle
Vždyť naše moc sahá až k dalekému Pontu
Také Palestinu máme v moci
Když zkrotil jsem ty odbojné Hebreje
Jen si vzpomeň Titulle na tu řež
Však rozvratník zaslouží si pouze meč
Rozprášili jsme to plémě do všech stran
Tobě vděčím milý Titulle za to vítězství
Vždyť kdo zasel svár do nepřátelských řad
Rád na ty časy vzpomínám
Rád o tom také poslouchám
Titulle, pověz drahý trpaslíku
jak se ti líbila Palestina, válka, legie

Titullus

Pane, co ti mám říct

Vždyť já nemohu být upřímný

Mám ti snad říci, císaři,

Že mi z toho bylo zle

Já horko a námahu moc nesnáším

Co vše jsem proto musil vytrpět

Již táhlo se to dlouho na můj vkus

Tak jsem se pustil do toho jazyka

Poznal tam také jistého Flavia

Přeběhlíka a chytrého chlapíka

Ten mi o nepříteli mnohé pověděl

Jemu patří mnohý dík

Ach jak jsou ti židé nesvorní

Mají boha jednoho

Ale ten je saducej a ten farizej

Ba jsou tam jistí křesťani

Flavius mi o jednom vyprávěl

Ježíš, pane, se jmenoval

A úplně jim víru zpřevracel
Také přeběhlík a odpadlík
Ten pořád cos o lásce děl
Mějte se rádi vespolek
A podobné výmysly
Rád bych se ho pozeptal
Jak by asi řídil stát
Polibky?
Není to těžká řeč ten jazyk židovský
Já udělal značné pokroky
Trpaslík je zrudá zde i tam
Hned jsem i tam schytl pár pohlavků
Však rozbroje byly zasety
A již je tam opět svatý klid
Ty, Tite, ovšem jsi jako voják génius
Prostě stejný jako Flavius
Věru žes musel to rozvrátit
Jeden špatný příklad druhý přivolá

Titus

Ale ale Titulle, ty přec nejsi prázdný
pochlebník

Tak zanech toho chvalozpěvu a řekni

Proč jsi tu

Tys někde něco zaslechl?

Cos neblahého

Či snad máš dobrou zvěst?

Titullus

Dobrá zvěst jest ta, že jsem tu

Špatná ta, co jsem vyslechl

Toulám se po nocích bezesných

Mezi sloupy tvého paláce

Já tvého bratra zahlédl

Nebyl sám, já skryl se u sloupu

Tu se jen kolem mihl stín

Postava tmavá - žena či muž

Kloním se podle vůně pro ženu

Poznal bych ji- snad podle chůze, vůně, způsobů

Jistě to byla žena vznešeného původu

Domitian byl svitem lampy osvícen

Vypadal jako Nemesis či harpyje
Ach Tite, dej si pozor na svého bratříčka
Chová se cudně, příkladně
Ale na neřest já mám čich
Tvůj brat je jako bažina
Jako Vesuv co zničil Pompeje
Střez se krásných žen a jejich návrhů
Nic dobrého od nich nečekej
Jsou to mrchy zlé
Jim jde o muže
Ano, ale až nakonec
Choutku ukojit baže
Ale hlavní věc pro muže
Není ženský klín - ta pomyje
Kdo chce mít rodinu, potomky
Prosím, ten bez nich nemůže
Ale jen někteří vládnou doma i navenek
Nevím nic a vím snad vše
Domitian je ve střehu
A ty buď též

TITUS

Dobrá Titulle, teď již běž

Dík a zítra zase přijď

(Titullus s úklonami mizí mezi sloupy, za nimiž skrývá se jiný trpaslík - Julius, Titullův bratranec - Domitiánův zvěd- ZDE SE TITULLUS JAKOŽTO AUTOR LIBRETA ZAMYSLEL A ŘEKL SI, ŽE BY MOŽNÁ MĚL TOHO JULIA HNED ODPRAVIT. MOHLO BY TO PROBĚHNOUT TAKTO: Titullus mizí mezi sloupy, ale jeho vnitřní cit ho zastavil a záhy tmavší stín u sloupu zachytil. TVÁŘIL SE NADÁLE JAKO BY NIC, ale hned se pokradmu za Juliem vypravil a rychle malou dýkou jeho život rychle ukončil. Poté dotáhl tu malou mrtvolu k nohám Titovým - hle důkaz té pletichy - ale to bychom to příliš uspěchali a ztratili bychom prostor pro další zápletku. Nechám tedy prozatím toho skřeta Julia žít, ale později mu to řádně osladím. Možná ho nechám odstranit nájemnou děvkou, která mu hrdlo prořízne, když budou v nejlepším. Hle jaká překvapení, milý Julie, a údík tvůj se v hrudku masa promění anebo bych ho mohl ve hrách obsadit. Dodám mu malý trojzubec a sítku a proti lvům hladovým ho postavím. To se ještě vystříbří, však nyní zpět k mému pánovi Titovi.)

Titus

Trůn světa nejkrásnější mám

Já chci slávu ŘÍMA rozšířit

Chci blaho pro své Římany
Jak dobrotivý otec jsem
Co mnoho má potomků
Každému by rád něco dal
Však ti se také musí přičinit
Pomluvy a klevety působí zlou krev
Však Titullus je jak štír
Ten se již nejednou osvědčil
Vím, že Domitian mne nesnáší
A že by chtěl mne odstranit
Však známe naše dějiny
Otec by nečekal a již by udeřil
Bez soudu, ale hned
Čím déle otálíš
Tím více roste drzost nepřátel
Já však bratra miluji
Ctím tradice a zákony
Nemohu ho jak psa utratit
Trůn nejkrásnější nad jiné
Ale jak nebezpečný je

To jen císař ví

Ten kdo na něj jednou sed

Již nechce odejít

Jak víno opojné mu mysl zakalí

Ten krásný trůn chce rozvahu a odvahu

Mnohé již udolal a udolá

NERO A JEMU PODOBNÍ

nuž dejme tomu čas

TITULUS, TEN VĚRNÝ TRPASLÍK

Necht' se spojí s PUBLIEM

Ten již také ukázal

Že věrnost a odvaha a čest

Je prvním posledním

(Titullus opět odložil pero a odběhl si zalistovat v dějinách římské veleříše, aby si zjistil, kdo to byl ten Vitellus a zároveň ho pobavila představa, že by Tita měl hrát jeho bývalý pán císař Leopold. Ten by zpackal vše a hlavně bych ho rád slyšel zpívat. Na takové představení bych rád pozval Mozarta, aby se mu dostalo trochu zadostiučinění a vůbec bych ho tady potřeboval jako sůl, protože ten by neváhal a za pár zlatek by mi k tomu vytvořil kouzelnou hudbu. Takhle budu muset dlouho hledat a také

budu muset hodně zaplatit. Slyšel jsem něco o nějakém Beethovenovi. Je prý skutečně dobrý. Ale on se už někdo najde. Ať mi nikdo nepovídá, že si za peníze nepořídím co chci - já vím, Cornelié, já vím, že tebe již k životu svými truhlicemi nevrátím. Myslel jsem to pouze metaforicky, nebo-li jako přirovnání.)

(JULIUS HBITĚ UHÁNÍ ZA SVÝM CHLEBODÁRCEM. Horká noc, ale Domitian je vzhůru šířán svými touhami.)

DOMITIAN

Aach ten můj skvělý bratříček

Jak ho všichni milují a nedají na něj dopustit

Laskavý, dobrý, milostivý jako tatíček

Nechce uzdu moci popustit

A já zde trčím, hniji zaživa

Však jak TITA odstranit, krkem mu zakroutit

Tot' ošemetná věc, úkol věru nelhký

Obklopen samými přáteli

A lid ten lid ta chátra smradlavá ho miluje a zbožňuje

Postavil koloseum, aby se tam chátra bavila

Ale kdo nerad vidí lidí umírat
Každý v skrytu duše potěšen
Tím krvavým divadlem a krutým pohledem
Jak chroptějí v křeči smrtelné
Jak se svíjejí a prosí o život
Všude krev, křik a pláč
Tam válejí se útroby, tam hlava utatá
Ale to mi k smíchu jest
To je ubohé a nemá to vtip
Já bych se jinak pobavil
A také si sem tam tajně někam vyrazím
Ale to neví ani ten slizký Titullus
Ten odporný chytrý skřet
Ten zrůdný a hnusný trpaslík
Tebe dostat do rukou skřete ohavný
Poznal bys slasti veselé
Však já si s tebou ještě zahraji
Však nyní je to lstivý nepřítel
Oči a uši všude má
Nejsem si vůbec jist

Zda nejsem sledován

Věru, že by se mnou Titus rychle zatočil

Zvědět o těch nádherách

Jež tady vyvádím

Titullus to ví, ví to určitě

A Julius je jen ubohá opice

Užitečný

Snahu má

Neúnavně pořád něco sleduje

Ale kde je vlastně teď

Již bych měl do ulic vyrazit

A chybí mi, můj zvrhlý průvodce

Tite, Tite tebe nejde sesadit či zavraždit

Za tebou stojí Publius a vojáci

Jsi laskavý k nevíře

Ale jako politik, těžká věc

Nic ti neujde, všude máš oddané zástupce

Nemáš žádné neřesti

Ženy užiješ a zase jdeš

Koho vlastně opravdu miluješ?

Říkaš ŘÍM A LID

Nějaká ta milenka roli nehraje

Milenec - nu rád bych jím byl

S bratrem v jedné posteli

My dva Tite na loži

Věz, že by ses hodně přiučil

Pozval bych i toho trpaslíka

Jako předkrm by posloužil

Až bych ho dozlatova uročnil

Jen neodvracej cudnou tvář bratře milený

Což neznáš minulost

Neznáš Tibera, Nerona a jiné slavné postavy

Tite Tite, co s tebou mám udělat?

Jak tě odstranit, jak na trůn se posadit?

K čemu je ti tvoje moc

Je obecná a nijaká

Jako tvoje lásky a náklonnost

Potřebuješ k vášni most

Julius

PANE, PANE, DOMITIAN

Domitian

CO JE ZAS?

ACH TOS TY

JULIUS

Jsem pane, jsem to já

Domitian

Málem jsem tě přehlédnul

Nu, to byl vtip

Julius

Mám špatnou zvěst

Tiullus, ten poskok, ten zlý skřet

Má na tě spadeno

Tuší cosi o tvých úkladech

DOMITIAN

Tak to ví víc než já

Já sice různé spády mám
A strojím i ty úklady
Ale s TITEM NEPOHNU
Nejde to, není tam skulina
Prostě nic, kde ruku k dílu přiložit

Julius

Já TITULLA ohlídám

DOMITIAN

TO BYCH TI TAKÉ RADIL

JULIUS

MÁM HO NECHAT ZAVRAŽDIT

ZNÁM RŮZNÉ ZPŮSOBY

DOMITIAN

Já o tom také něco vím
Leč není na to vhodný čas
Ne, Julie říkám ne

JULIUS

MNE COSI NAPADLO

DOMITIAN

ACH TO SNAD NE

TAK RYCHLE SEM S TÍM

MÁM STRACH, že mi to neřekneš

Pokud to vskutku nebude hned

Podrž to v paměti a mluv

Julius

Žena

Domitian

Jaká žena?

Co plácáš hlouposti?

Co - Titus a žena

Však ho znáš

Tam neřest a polibek

Platný jest jak mrtvole majetek

Julius

Možná, on se tomu vyhýbá

Ale znám jich pár

Co budí jeho pozornost

Domitian

Nu toho jsem si nevšiml

Julius

Znáš SEXTA, TITOVA PŘÍTELE

SEXTUS sestru má Servilii

A tu TITUS CHCE

AVŠAK PANE, ŽENSKÉ PLEMENO

NEMÁ ROZUMU A SERVILIE TAKÉ NE

TA JINÉHO MILUJE

JISTÉHO ANNIA, TAKÉ SEXTOVA PŘÍTELE

JE TO ZÁMOTEK

TEN MILUJI TU A TA ZASE TOHO

KOHO JSEM JEŠTĚ NEZMÍNIL?

VITELLA. TA VILNÁ DCERKA VITELLA

TA TO VŠE TAKÉ SLEDUJE
COŽ TO PANE CHYTŘE NASTROJIT
PAST PŘICHYSTAT A VŠECHNY POLAPIT?

DOMITIAN

Jako by to byly TITULLOVY NÁPADY
TO VŠE ZÍTRA PROBEREM
DNES MUSÍME VYRAZIT

Hej ty, Julie

Já slyšel, že ten Tituv skřet veršuje
Že snad skláda eposy
Na koho zřejmá věc

JULIUS

ACHILLOVA PATA, pane můj
Opravdu veršuje, dává to TITOVÍ
Ten se tváří, že to čte
Tu a tam udělí i pochvalu
A TITULLUS je spokojen
Veselá historka to věru je

TITULLUS

JE PROKLATEC, INTRIKÁN, ŠPEH

Již v PALESTINĚ SE OSVĚDČIL, to pravda je

Tehdy ale ještě nebásnil, učil se tamní řeč

Strany proti sobě pošťoval a zradu připravil

Padl Jeruzalém v plen Titovi

A ŽE TO BYL MASAKR A ŘEŽ

DOKÁŽEŠ SI JISTĚ PŘEDSTAVIT

(Nu a...tak to tady snad nebude na mne ten hnusný Julius prozrazovat. Jsem asi vážně umělec, když jsem je nechal jen tak žít, ty moje postavy až dospělo to k mé nehodě. Julius je sice hlupák a naprosto neschopný blb, ale charakterizoval mne vlastně správně. Skutečně Corneliie bývával jsem vždy pro prózu, historický spis - hudbu tu ti také nezapřu, ale verše, sonety nebo dokonce oslavné eposy bych nikdy nesvedl a také jsem se tomu vyhýbal, ale moje zvědavost se mi zle vyplatila. Šel jsem před lety přes Uhelný trh. Někdy během léta a právě se tam srazily dva povozy vezoucí kusy nových sloupů. Asi zase pro nějaký kostel či co a já jsem tam pochopitelně musel být a přihlížet všemu tomu ruchu a zmatku a tak jsem se naklonil, abych zjistil jestli nemají vozy zlomené osy a přese mne se skutálel jeden mramorový váleček a silně mi hlavu narazil až jsem šel do mdloby. Vše dobře dopadlo, ale skutečně od té doby jsem začal básně číst a

začal psát eposy a ty předával do císařské kanceláře, potají jako anonym - ALE O TOM, ŽE JSEM VELKÝ BÁSNÍK, CORNELIE TĚ JEŠTĚ PŘESVĚDČÍM. JEN VŠECHNO SLEDUJ, at' se něčemu přiučíš - budu ti to pěkně předčítat a také tě číst a psát naučím, ale později. Ted' mám plno práce s tou operou a na tebe jsem nezapomněl a tvá chvíle samozřejmě ještě přijde. Ted' sed' a poslouchej.)

VITELLIA

V mém srdci vroucí láska je

TITUS, hrdina, voják a panovník

Každý ho miluje, on dobrý, spravedlivý je

Jak je urostlý, ty ruce, hlava

Nohy jako sloupy má

Ruce jako HERKULES

HLAVA JAKO Z MRAMORU

TEN POHLED, TA SÍLA

KOLEM SEM TAM MILENKA

ŽÁDNÁ RADOST Z MANŽELKY

DÍTEK, DCEREK A SYNŮ

ŽÁDNÝ NÁSTUPCE

JÁ CHCI HO MÍT

JÁ VŠECHNO UDĚLÁM,
BYCH TITA ZÍSKALA
CHCI A CHCI A CHCI
JSEM DCERA CÍSAŘE
PŮVOD MÁM A KRÁSNÁ JSEM
ALE TUŠÍM NEPLEHU
ZAHLÉDLA JSEM KOUTKEM OKA
TU COURU, DĚVKU,
HUSU HUBATOU SERVILIE
CO VIDÍ TITUS NA TÉ NÁDHEŘE?

FURIOSAMENTE

Tak už toho mám dost... Cornélie. Mám tě rád, ale občas bys mi mohl dopřát trochu klidu s těmi všetečnými otázkami. Navíc ani nevím, co bych to mohl odpovědět na to tvoje věčné a co je to ta hudba. Podívej se, já ti tady něco přečtu od toho starého rozumbrady Kanta, abys jednou provždy pochopil jak složitou záležitostí ta hudba je. Musím se ti přiznat, Cornélie, že to ten Kant občas přehání a nakonec se stejně dovíš, že hudba je vlastně věc o sobě, takže to už bys mohl rovnou říci idea, ale u hudby, mám pocit, je ten popleta trochu přízemnější a víš co, já také napíši o té věci přímo Mozartovi,

neboť neznám nikoho povolanějšího, kdo by ti mohl k té hudbě něco kloudného říci, i když mám obavu, že by nám nemusel vůbec odpovědět, vždyť už je dva roky po smrti a pokud se uráčí něco napsat, může v tom dopise stát -hudba se hraje a je to. Co zase, Cornélie, co - že už je Mozart mrtvý a že nám nemůže nic napsat!?

Ale, ale, to je mi problém a záhadička a nejsi ty už také čtyřicet let po smrti a jak se tady máš k světu. Jen se zbytečně nestrachuj, Cornélie. Já mu napíši tady něco z toho Kanta a nechám to odeslat holubí poštou. Tak si sedni a poslouchej - tady tato úvaha pochází z Kantovy drobné práce Die Musik... jak již bylo řečeno, náš rozvažovací rozum uspořádává smyslové počitky podle svých zákonitostí. O tom, že existuje prostor a čas nám počitky nepodávají zprávu. Teprve rozum rozvrhuje a určuje zákonitosti, jež samy o sobě možná ani neexistují. Toto jsou ovšem nejabstraktnější kategorie a předešlým nechtělo být řečeno, že svět sám o sobě není, nýbrž, že jeho pravá podstata je nám nedostupná. Ovšemže existuje vzduch a také existují naše uši, jež nám umožňují vnímat zvuk a podle různých zvuků lze usuzovati na jisté zákonitosti, jimž se podřizuje naše vnímání. Existují zvukové zákony samy o sobě anebo je do zvuků vkládáme my? Kdo si pozorně přečetl poslední mé úvahy o čistých rozvažovacích mohutnostech rozumu, ten neváhá a zcela přesně ví, že jediným zákonodárcem v přírodě je čistý rozvažovací rozum.

Hudbu kladu mezi nižší umění, protože její možnosti jsou převelice omezeny schopností

našeho vnímání. Kupříkladu netopýři slyší i jiné zvuky než my a tedy i hudba pro netopýry měla by širší rozsah. Navíc je hudba převelice svázána s našimi dobovými postoji a dobovými poměry a pochybuji, že by byla schopna dosáhnout do výše kam dosahuje čistá matematika, již je hudba pouhým nepatrným dílem a to dílem zcela převeditelným do matematického jazyka, což platí pouze jednosměrně, neboť matematiku jako takovou nelze hudebním jazykem vůbec zachytit...

Affanato

Ale CORNELIE tak se přece uklidni a přestaň řvát. Co že tě to rozčílilo? Nu to se ti vůbec nedivím. Od toho němce by ses dozvěděl ještě mnoho pozoruhodností, ale to bys nejdříve musel umět číst, ale já tě to naučím. Potom bych spíše doporučil jiné knihy, ale to bude již záležet na tobě a na tvém nadání a tvých zálibách. Sedni si tady na židli a prohlížej si chvíli ty rytiny. Já napíši krátké psaní MOZARTOVI...

FERVENTEMENTE

Tak chlapče a je to. Viděls toho holuba. Tak si pořádně zapiš za ty své nemyté uši, že tenhle pták ti donese tvůj dopis kamkoli si budeš přát. Jak jsem k němu přišel pochopíš z mého vyprávění na dobrou noc.

Podívej Cornélie. Toho Mozarta sleduji již delší dobu a ve svém dopise jsem mu to také prozradil,

protože MOZART si mne nikdy nemohl všimnout. Za prvé měl oči a hlavu a uši, určitě myté uši, CORNELIE, plné ženských, nemravností a oplzlostí, ale také hudby a bůhví čeho ještě a ani ve snu by jej nemohlo napadnout, že má ve mně, Titullovi, horoucího obdivovatele. Nebyl bych se nikdy stal důvěrníkem císaře Josefa II, kdybych nebyl mistrem přetvářky, úskoku a všemožných lstí. Myslíš si snad, že by rozpuštění Jezuitského řádu proběhlo tak hladce, kdybych nedokázal ty mazané tovaryše tak dokonale očernit? Koho by napadlo, že v tom má prsty nejosvícenější a nejdobrotivější císař? Myslíš si snad, že by ti lišáci při opravdu oprávněném podezření nevyvinuli to největší úsilí, aby s Josefem zatočili? Holenku, něco to ti povím. Do měsíce, ne-li dřív, by bylo po něm a možná také po mně, ale já už bych si snad poradil a možná bych se stal nejhorlivějším jezuitou pod sluncem. Konec konců mají můj obdiv a nemyslím si, že se s nimi tady v Rakousku ještě nepotkáme. Ti mají tuhý kořínek, ale poslouchej dál.

V roce 1781 jsem byl v Mnichově, abych si vyslechl Idomenea. Pochopitelně mi neušel ani Únos ze Serailu z roce 1782 a neunikla mi ani Figarova svatba z roku 1786 a také jsem pobýval v Praze roku 1787 a 1791 a také jsem slyšel Cosi fan tutte ve Vídeňském dvorním divadle roku 1790. Na tu Prahu nerad vzpomínám již kvůli Titovi, který mi úplně zakalil a znehodnotil ten dobrý dojem z Dona Giovanniho. Upřímně řečeno jsou to všechno vlastně úplně pitomosti, ale zachraňuje to občas ta Mozartova hudba. Budiž

Kouzelná flétna a možná trochu ten Don Juan. Ty mne přeci jenom zaujaly. Možná to ani nevíš, ale ta Praha leží v Čechách. Není vůbec podstatné, abych ti něco dalšího o tom českém království říkal. Dobře - tak ta Praha je děsně nudné město a Češi, to je banda halamů a tlučhubů a pijáků piva, ale svým způsobem je to pohádkové město. Nedá se to popsat. Stejně jako ti nepopíšeš Mozartovu hudbu. Mám ti tady snad vyprávět, že jsem tam zaslechl nějaké housle a že tam občas někdo fídlá na basu a fouká do lesního rohu anebo, že v Praze stojí kouzelný a rozsáhlý hrad, který ovšem těm Čechům již padá na hlavu a pokud to tak půjde dál tak jim na ty jejich tvrdohlavé palice určitě spadne stejně jako mně spadl na hlavu kus mramorového sloupu.

Nyní nastraž uši milý chlapče, protože nyní ti povím něco o kouzelných jeskyních plných vzácných kamenů a vzácných pokladů a také ti něco povím o rozsáhlém podzemním království a o nešťastném princovi a hrozná kletbě a také o tom, že to s tím princem vypadá prozatím bledě, ale také o tom, že je jistá naděje jak zprostit toho nešťastníka jeho strašlivého prokletí a také o tom, že v příštím dopise zašlu Mozartovi pohádkové libreto Lo Gnomu.

Něco ti povím, Corneliie. Mně už od dětství přitahovaly kameny. Minerály a polodrahokamy a posléze také drahokamy, které jsem začal od té doby, co jsem se svojí pílí vypracoval a zbohatnul měrou přímo neobvyklou, ale jako děčko jsem sotva mohl pomyslet na to, že se ke stáru budu moci těšit ve své pokladnici z toho magického jiskření, jež je dobře vybroušeným

kamenům vlastní. To se vždy zavřu do té temné komory. Vcházím tam ze svícnem. Ohýnky tiše plápolají a já pln vzrušení otevírám své truhlice a potom si vybírám a kladu si tu safír, tu smaragd či krásný rubín mezi své oko a svíci. Neznám většího potěšení než toto, ale v dětství musil jsem se spokojit z různými oblázky či kamínky, které jsem nalézal v benátském okolí a také u tebe jsem si kdysi povšiml, že rád sbíráš všelijaké kameny a že si je schováváš a že si s nimi potají hraješ, ale mně se nic neutají a již v dětství jsem měl veliký pozorovací talent.

V roce 1786 jsem v květnu shlédl Figarovu svatbu a dostal jsem z té hudby málem zápal mozku. Bylo to podobné tomu, co se ti může přihodit při delším pobytu na slunci. Kdosi mi poradil, že nejlepším lékem na roznícené nervstvo je návštěva lázní a taktéž mi poradil, že nejlepší na to budou Karlovy Vary. Uvědom si, Corneliie, že do Varů nejezdí žádná žebrota. Tehdy jsem si namlouval, že se tam ocitnu v té nejlepší společnosti a právě tomu se divím. Vždyť jsem již v té době měl sdostatek zkušeností, abych si o té vybranosti myslel své. Snad za to mohlo mé zjitřené nervstvo. Kdosi mi také řekl, že Karlovy Vary jsou zajímavé také z geologického hlediska a tato zpráva mne jako vášnivého sběratele kamenů pochopitelně zaujala, takže jsem již neměl o čem přemýšlet a začátkem léta jsem tam vyrazil. Pochopitelně, že mne brzy začaly ty lázeňské procedury nudit, ale to by snad nebylo úplně nejhorší, protože jsem již po čtrnácti dnech pocítil značné zlepšení svého stavu. Ale bylo to úplně zbytečné léčení,

protože na druhou stranu mne šíleně rozčilovala ta lázeňská sebranka, ti zdánlivě nemocní. Samé reje a páření. Také jsem se doslechl od své bytné, že do Varů brzy přibude ten veliký německý básník a spisovatel Goethe. Nu a to byla poslední kapka a můj pohár trpělivosti přetekl. Rozloučil jsem se kvapně s lázněmi a našel si pohodlné ubytování v nedalekém Lokti. Říkal jsem si, že vody jsem stejně vypil více než dost a že mi k vyléčení postačí pár dní v klidu a na svěžím povětří. BYDLEL JSEM V PŘÍJEMNÉM HOSTINCI U BÍLÉHO JEDNOROŽCE. A Corneliie věz, že jsem si tam v LOKTI PŘIPADAL JAKO V RÁJI. Bydlel na náměstí. Téměř naproti tyčil se mohutný hrad. Z oken jsem měl výhled na krásnou terasu a velkolepé údolí. Dole protékala snad Ohře. Celé dny jsem se toulal po okolí a studoval místní geologické poměry. Ovšemže naprosto diletantsky, tehdy. Od té doby jsem se poměrně zlepšil a právě tady jsem pochopil, jak se věci ve skutečnosti vlastně mají. Co koulíš očima? Ano jak se to má se mnou a s tebou a budeš nesmírně překvapen od koho jsem se to dozvěděl. A ještě jedna věc. V Lokti jsem ze sebe dělal nahluchlého trpaslíka. Ale nahluchlý nebo nenahluchlý, trpaslík netrpaslík, máš-li peníze, všechno jede jak po másle. Bylo to takové moje bezpečnostní opatření. Za prvé jsem měl klid, protože kdo by se obtěžoval obtěžovat nějakými řečmi nějakého nahluchlého, byť movitého trpaslíka a navíc mi moje ušní choroba umožňovala potichu naslouchat, co se kde šustne. Nikdy nevíš, co zaslechneš a najednou máš v ruce vysokou kartu, ačkoli vlastně skoro pořád hraješ s kartami falešnými. Onoho osudového dne vrátil

jsem se ze své mineralogické procházky notně ukoptěn, ale v dobrém rozpoložení. Našel jsem několik pěkných ametystů a již jsem se těšil na to, že po večeri ulehnu, abych načerpal síly k zítřejším průzkumům. Měl jsem otevřené okno vedoucí na terasu a odtud ke mně doléhala změt' hlasů. Patrně nějaká společnost na projížďce. Odsopdu jsem zaslechl jakýsi příjemný hlas, který se tázal hostinského, zda-li snad nebudou někoho vyrušovat svým hovorem.

Ale vůbec ne milý pane. Mám prázdné pokoje. Tady nad vámi bydlí sice jeden pán, ale ten nahluchlý jak poleno, takže tomu vadit nebudete a protože nás neslyší, mohu vám pane Goethe říci, že ten pán není jenom nahluchlý, ale že je to takový zvláštní trpaslík. Ó ano, je pěkně ustrojen a je vidět, že je to pán, ale je to svérázný host. Již týden pobíhá kolem. Prý hledá různé nerosty...

Chvilí jsem se jen tak převaloval v posteli, ale má přirozená zvědavost pudila mne neodbytně k oknu. Ano dole stolovala menší společnost. Několik dám a několik pánů. Nebudu tě Corneliie unavovat obsahem těch plytkostí, o nichž se tam hovořilo a věz, že ve společnosti ženských nikdy žádnou duchaplnost neuslyšíš. Ačkoli Goetha nemohu vystát, stejně jsem podivil jeho mělké výřečnosti. Považoval jsem ho za básníka, ale tady jsem ho poznal jako komickou figurku naparující se před ženami. Tak jsem nepozorovaně naslouchal těm hloupostem, ale náhle mne v jejich řečech něco zaujalo. To promlouval Goethe a mluvil kupodivu o trpaslících. "Netušil jsem milé dámy a milí pánové, že právě zde v Lokti potkám dalšího mineraloga. Konec konců

takové setkání právě v kraji tak bohatém na různé minerály by mne ani tolik nepřekvapilo, kdyby jím ovšem nebyl právě trpaslík", poté samozřejmě následovalo hihňání a chichotání, ale Goethe to nemyslel jako vtip, "a řeknu vám upřímně, že by mne vlastně nemělo překvapit ani to, vždyť kdopak je odedávna spojován s podzemními taji a poklady ne-li právě gnómové a různí pilní trpaslíci", a tady již ovšem ten pán začal vtipkovat, "ale abychom nakonec stejně nebyli překvapeni, vždyť proč by ten pán nakonec nemohl být skutečným trpaslíkem, jenž si jenom pro změnu vyrazil na povrch. Proč-třeba, aby se jen tak porozhlédl..Cornelie, myslím že dál již nemusím pokračovat. Tak už jsi to pochopil, jak to je? Pochopitelně ne, ale nemohu ti to zazlívát, neboť ani já jsem tomu vlastně nevěnoval pozornost kromě toho, že jsem se cítil smrtelně uražen, ale po pár dnech jsem si vše znovu promyslel a od pomsty Goethemu jsem upustil, ačkoliv v té době by to snad nebylo tak obtížné zničit jednoho poloslaného básníka. Bylo by kolem toho trochu šumu a hluku, ale zkrátka nehody přicházejí i ku slavným a z koně umí spadnout každý trouba, ovšem ne každý si přitom zlomí vaz a někdy se tomu musí trochu pomoci. Jen poslouchej. Ještě jsi nic nezažil a nemysli si, že to budeš mít v životě jednoduché. Můžeš sice mít truhly plné drahých kamenů a dokonce i nějaký ten vliv, ale stejně, ba právě proto, tě budou o to více hanět a nesnášet. Až do konce svého života pro ně budeš jenom hříčkou přírody.

Po té nehodě s mramorovým sloupem jsem to pochopil. Můžu hovořit s bratrem, který je již

čtyřicet let po smrti. Píši dopisy mrtvým a někdy od nich dostávám odpovědi, takže třeba zas tak mrtví nebudou. Píši najednou krásné básně a pustil jsem se i do libret. Kdybych nebyl skutečným kouzelným trpaslíkem, těžko bych něco takového dokázal a ty jsi Corneliie stejného původu. Dlouho jsem nerozuměl tomu, že jsme opustili tak bezmyšlenkovitě naše krásné podzemní sluje a proč se trápíme mezi lidmi a dospěl jsem k názoru, že nás musela nějaká potvora, nějaká čarodějnice omámit a zaklít, jinak pro to vážně nemám rozumnější vysvětlení. Až poté, co jsem si vyslechl Kouzelnou flétnu, jsem tu záhadu vyřešil. Ale tehdy jsem neměl dost odvahy, abych Mozarta oslovil, ačkoli příležitost by byla a v Praze o rok později jsem ho také již málem oslovil a tak jsem mu zachránil život. Bohužel málem a ta záchrana byla stejně k ničemu protože stejně asi za tři měsíce poté umřel a víš kam ho ti jeho přátelé pohodili - do jámy pro mrtvé chudasy - nabyl jsem právě ve Vídni a po návratu bylo již dílo zkázy dokonáno. Nechal jsem to místo potají prohledat, hledalo se něco jiného a našel se Mozart, ale co s mrtvým Mozartem. Nechal jsem ho pohřbít na vlastní náklady na lepším místě a v mé závěti to najdeš. Doufám, že snad už budeš umět číst.

COME IN SOGNO

CORNELIE, CORNELIE tak kdepak jsi, ty snad zase spíš. Ach je to kříž starat se o kluka, navíc analfabeta a k tomu ještě psát libreta, všechno

kolem pilně sledovat a mít otevřena zadní vrátka. Nadělal jsem si hodně nepřátel, ale naštěstí jen fiktivních. Pochybuji, že by někdo z nich pochopil, kdo jim sítě nastražil, ale člověk nikdy neví a nedej Bože, aby se někdo dozvěděl o mých truhlicích, ale nesmím zapomínat na své prokletí a na svůj tajuplný původ. Tak Corneliie, kdepak jsi? Nebudu marnit čas, mám tady vzácné psaní. Tak jsem se konečně dočkal, konečně...rychle rychle - tady pečet',o bálku otevřít...

Vzácný příteli

Vy jste mi ale povaha. To se jen tak nevidí, ale díky za vaši důvěru a také za to jak jste mi život zachránil. Mám nyní přeci jenom více času a tak se můžeme na ledasčem domluvit. Tak za prvé, ten váš citát Kanta - prosím vás vícekrát mne tím již neunavujte. Ale rozumím vaší pohnutce a tak vám velmi krátce něco prozradím, opravdu krátce, i když by vskutku bylo na místě to HUDBA SE HRAJE a dál už nic. Všechny ty žvásty o uších a zvucích smíchejte se splašky a rychle to někam vylijte. Dumejte si o světě s tím Kantem jak chcete, ale jste tam a chcete-li ho nějak vyjádřit - co já vím oslavit nebo vysvětlit - tak co máte? Jazyk, čísla, noty a vše pouze obrazně, ale dělejte je krásně. Máte rád drahé kameny? Chcete - složím vám pár skladbiček o těch vašich kamenech - musí v tom být něco tvrdosti, nějaký ten lesk a záření a třeba také bída a stesk. Zrovna v tom se hudba snoubí s kamenem, že jej kromě něj snad nejlépe

vyjádří. A že je hudba přízemní, ale prosím vás pane. Máte uši? Máte-tak sejměte klapky a poslouchejte. Svět - váš svět - to je děj - a co je hudba - může snad stát na místě? Vida-také děj-

Tak to jen tak na okraj vážený příteli a chcete-li, rád vám pomůžu s tím vaším Titem a pohádková opera Lo Gnomo by se mi mohla zalíbit a možná vám k tomu něco rád napíši, ale že by odpověď na vaše tajemství byla ve flétně?....

CORNÉLIE tady to končí. Cože ve Flétně? V jaké flétně? Já přeci žádnou nemám a ani ne žádnou neumím hrát. Mně se z toho hlava rozpadne. Co dřív? Dopsat LA CLEMENZA ANEBO SE PUSTIT DO GNOMA..?

Primo-INCANTEVOLE - secondo - SVEGLIANDO COME MOZARTISSIMO.

Jak ten čas letí. Uhání kamsi jako splašený oř. Je zmatený a plný touhy býka, Cornelia to je hrůza a než se naděješ natáhneš brka a skončíš někde na hnoji jako ten Mozart, ale my máme štěstí. Něco ti povím. Bude to jako pohádka a přitom naprostá pravda a navíc to nepovím jenom tobě a celé to také sepíši a pošlu MOZARTOVI. Sedni a já budu psát a zároveň ti budu číst.

Vážený mistře nepodivujte se formě mého dopisu, ale musím psát tak jak mi to napovídají mé vnitřní hlasy.

Co tomu říkáš Corneliie? To je skvělý úvod. Já tomu Mozartovi napíši jedno pohádkové libreto. Pro někoho pohádka, pro někoho smutná skutečnost. Takže pane, nebudu to natahovat a pouštím se rovnou do díla. Nejdříve vám předestřu ve stručnosti zamýšlený děj, který ovšem není zamýšlený či vymyšlený, ale krutě protrpěný. Král trpaslíků Titullus stane se svým bratrem, svým dvojčetem, obětí lstivé pomsty. Ano Corneliie, dvojčetem. Již v mládí měla naše matka, ta poběhlice, potíže rozeznat kdo je Titullus a kdo je Cornelius a tak nás pro jistotu zbila kvůli nějaké nepleše oba. Ve skutečnosti s námi ovšem ta dáma neměla nic společného jak vyplýne z dalšího.

Šeredná trpaslice Vitellia zamiluje se do Titulla, krále trpasličí sluje. Když pochopí, že její láska nebude nikdy opětována, rozhodne se pro pomstu, ke které jí také ponouká její zhrzený milenec pletichářský gnóm Julius. Pomocí kouzelné flétny uklohní naši pomstychtivci lektvar zapomnění a lásky. Při oslavách podzimní rovnodennosti podstrčí Vitella nápoj dvojčatům. Oba náhle mizí ze své sluje plné ametystů a rubínů a všech možných drahokamů a ocitají se v Benátkách jakožto nemanželské děti jedné z nejubožejších benátských prostitutek Giulie. Cornelius záhy umírá rukou vilného a chlípného kupce Giacoma a Titullus se zásahem šťastné náhody dostává ke dvoru císařovny Marie Terezie, kde se díky svým schopnostem vypracovává z dvorního šaška na obávaného a všehoschopného špicla, který dobře posloužil jak své

zachránkyni tak jejím synům Josefovi a Leopoldovi. Teprve po mnoha letech mu následkem úrazu hlavy dochází jeho původ a on se rozhodne vrátit do své kouzelné podzemní sluje a cosi mu napovídá, že jediná naděje jak dosáhnout svého leží v nalezení kouzelné flétny a jediný člověk na světě, který by mu mohl poradit není nikdo jiný než právě vy, Mistře.

Celé by to mohlo začínat chórem smutných trpaslíků opěvujících svého tak náhle zmizevšího panovníka.

CHÓR SMUTNÝCH, PŘEVELICE ROZRUŠENÝCH A ZMATENÝCH
TRPASLÍKŮ - POUZE DVA Z NICH SKRÝVAJÍ SVOJI
VESELOST POD USLZENÝMA OČIMA - JULIUS A VITELLIA
JIŽ CHYSTAJÍ PALÁCOVÝ PŘEVRAŤ - PO CHÓRU TEDY
NÁSLEDUJÍ ÁRIE VITELLE A JULIA:

Ó jaký to trudný den

Jak šťastně začínal a jak hrůzně je ukončen

Dnes krátí se slunce nebeběh

Dny budou kratší a noc zas zvítězí

My přec žijeme dole ve sluji

Nás slunce paprsek může skoro zahubit

Umělý svit nám postačí

Nás blaží naše kameny a jejich třpyt

Jaká to měla být oslava

Jaká pitka divoká
Reje trpaslic
Říje a orgie do rána
Vše mělo být zpito
Jedna veselá hromady
Údy nohy ručičky
Vše v jednom, spolu dohromady
Na tom měl tančit a zpívat
Náš král, císař, panovník - žádný kanovník
Rujné chtchonické písničky
Ó země hlubiny
Vulkány a magmata
Tajný třas
Podzemní bohové
Naši přátelé
Nahoru vede jedna puklina
Je okrouhlá, kulatá
Je strašné vysoko
Jediná cesta nahoru
Ta světlna naším sluncem je

Však my dole rádi jsme

Co tam nehoře

Titullus srdnatý se tam jednou vypravil

Co viděl, bralo dech

Nahoře žijí nestvůry

Veliké obludy

Nám jsou podobné

Ale to je vše

Bída a zmar a lakota

Panuje tam nad námi

Střez se trpaslíku světa tam

Tady dole žij, plesej

Buduj štoly, štoličky

Tak mistře to jen tak na úvod...

ale náhle mne strašně rozbolela hlava a úplně se se mnou zatočil celý svět, jako bych letěl vzhůru ke světlu k malému kruhovému otvoru

SCHERZANDO

To dílo bude polifonico mistře a čím více hlasů, tím lépe a navíc hlasů rozmanitých zastupujících různé stavy mysli - hle rozum a touha a cit a láska a hudba, takže nejdříve con sentimento - a ty sebou Corneliie nevrť a neruš, chceš-li to někam dotáhnout. Můj bratr analfabet - mám jenom trápení, ale my se zachráníme bratře. Mozart nám pomůže a že je po smrti nevadí, naopak už je z něho pouhý duch a tak nás nebude mít za blázný.

Nejdříve si trochu ujasníme děj - libretto zvládneme čile za dva dny. Celé to bude opera buffa a la Pergolesi. Není to půvabné Corneliie?

Karlovy Vary. Rok-třeba 1786. Tak - co dále? Potřebujeme tady nějakého zástupce citů a kdo jiný by jím mohl být než nějaký básník. Mne nenapadá nikdo jiný než Goethe, snad právě proto, že mi tak příšerně leze na nervy. Já vím maestro, že jste se s tím jménem mohl sotva kdy potkat, protože vaše mysl byla obrácena úplně jinam než k plytkému veršování. No to bych asi přeháněl, že ano, protože pro vás nebylo nic plytkým a dokázal jste s prominutím i z hovna něco vykouzlit. Jen si vzpomeňme na Cosi fan tutte anebo na tu proklatou La clemenza di Tito. Jestli jste někdy byl ve Varech to vážně netuším, ale moc bych vám ty lázně nedoporučoval, protože za ty nekřesťanské peníze si tam přivodíte migrénu a možná nějakou tu koliku. Teprve po letech mi kdosi řekl, že ten Goethe byl také poměrně slušný mineralog a minerály a trpaslíci jsou dohromady, že ano.

Slunný den se rozhodl mladý Goethe využít k procházce po okolí KARLOVÝCH VARŮ, s tím, že by se také poohlédl po nějakých těch zajímavých mineralogických lokalitách. Na procházce ho doprovázel mladý von Stein.

„nu von STEINE, již se trmácíme po těch kopcích pár hodin a stále nic zajímavého, tady alespoň vidíte, jak těžký život má mineralog. Ale to již patří k věci a pokud nám dnes nebude přát štěstí, tak třeba zítra či popozítří to bude lepší“.

Von STEIN již neměl čas odpovědět, protože se náhle propadl půlí těla do jakési pukliny ukryté kapradím. Jeho vyděšený výkřik také přerušil Goethovo povídání a ten hned přikvačil svému druhu na pomoc a skutečně se jim společným úsilím podařilo, že po chvíli seděli na balvanu pokrytém hebkým mechem. Ukázalo se, že nehoda způsobila von Steinovi pouze pár oděrek.

„Von Steine, dostalo se vám právě mineralogického křtu. Nu nedopadlo to s vámi právě nejhůře a doufám, že vám ta nehoda nevzala chuť do dalšího pátrání“?

„ani v nejmenším, milý Goethe, ani v nejmenším, ale přesto bych si nyní rád trochu odpočinul, abych se vzpamatoval z té nenadálé lapálie. Víte, že mám spíše botanické zájmy a rád bych se vás zeptal na váš názor na vznik těch různých hornin a všelijakých minerálů.“

„Na to byste se měl nejspíše zeptat Kanta nebo možná ještě spíše Laplaceho. Od nich by se vám

dostalo toho pravého poučení a nejspíše by se vám z něho zatočila hlava, v níž by vám poté vířila prapodivná mlhovina. Ano, mlhovina, tady máte odpověď. Prý kdysi převelice dávno, když ještě nebylo země, povlávaly kolem slunce jakési prašné mlhoviny, jež se vlastní přitažlivostí začaly stahovat do sebe. Stahovaly se a stahovaly až se z nich staly ty nám tak dobře známé planetární kuličkyčkyčky... Ty kuličky se Goethovi roztráslly společně s von Steinem a celým lesem. Země se mírně otrásla a než se naši mineralogové nadáli, řítily se skalní puklinou kamsi do podsvětních temnot... Goetha probral k vědomí proud studené vody a tatáž příčina probrala k životu i von Steina. Oba byli pomláceni a potrhání, ale dopadlo to lépe, než jak to na první pohled vypadalo. Před oběma mineralogy stál rozkročený trpaslík Julius a za ním pokukovalo přes ramena několik dalších obyvatelů kouzelné sluje... tak Corneliie... Goethe se Steinem budou muset napnout veškerý svůj ostrovtip, aby je trpaslíci propustili a nakonec se to přeci jenom povede a to proto, že Goethe všechny malé obyvatele toho kouzelného podzemí okouznil básní věnované jejich královně Vitellii. Báseň by se třeba mohla jmenovat Ametyst a já náhle pocituji potřebu dalšího hlasu a to hlasu rozumu, neboť jenom díky bystrému postřehu rozumu a citu podařilo se Goethovi s von Steinem uniknout z jeskynní pasti. Kdybych já byl na místě té lstivé Vitellie, projevil bych daleko větší velkorysost. Za prvé bych se obešel bez nějakých básní a ještě bych své nečekané návštěvníky bohatě podaroval, ale dny VITELLIE jsou sečteny.

Jenom rozum do hrsti, Titulle - intelletto - sofisticco a kdo ho má mezi našimi současníky nejvíce Cornelio? Kdo - no přeci Immanuel Kant z Královce - copak asi dnes ten stařík zase vyvádí za lotroviny. Slyšel jsem, že má novou pěknou služku, jakousi SERPINU, prý je to skutečně pěkná mrška. Nu sluhu již léta nevyměnil a proč by to také dělal. Němý sluha - to je hotové požehnání domu a když je to navíc dobrák jako Vespone, může pán děkovat nebesům, že jej obdařilo takovým darem.

Kant toho dne neděkoval osudu za své služebnictvo a dobře dělal, neboť za jeho zády začala chytrá Serpina sprádat láskyplné úklady, do nichž zatáhla i prostomyslného Vespona. Kant měl toho dne významnou návštěvu. Zastavil se u něj slavný matematik Gauss, takže oba byli zaměstnání důležitou rozpravou o původu země a vůbec by je nenapadlo, co zatím tropí služebnictvo dole v kuchyni a že tam bylo veselo nebude snad již kvůli Serpině pochybovat.

SERPINA

Hej Vespone, nedělej, že spíš. Dobře vím, že mne sleduješ jak mlsný kocour.

Tak VESPONKU, co říkáš mé sukénce? Počkej já ji trochu vyhrnu - tak pojd' kocourku.

VESPONE

Tak jak chceš.

SERPINA

Já to tušila, ba přímo věděla. Ach ty chytrý němý hlupáku. Podívejme kocourek umí mňoukat a jistě se také umí mrouskat.

Vespone

Serpino proboha mlč již a pojd' do mé komůrky

Serpina

Půjdu starý kocoure, ale něco pro mě uděláš a já na tě nic nepovím. Takže sladká dvojnásobná odměna.

Vespone

Všechny ženské pěkné mrchy jsou a ty ta největší, ale souhlasím.

SERPINA

Tos mě tedy potěšil - tak již nemeškej. Chceš to zepředu či zezadu?

VESPONE

Tot' jsou mi ale otázky. No přeci obojí, ale co po mně za to budeš chtít?

SERPINA

Ale už mlč hlupáčku. Jsem už celá navlhlá, pojd' mě už vylízat.

Když je po všem, dozví se nešťastný VESPONE, že by měl být SERPINĚ nápomocen, aby jí pomohl získat Kantovo srdce a ona stala by se poté jeho ženou.

VESPONE

Tak to ses dočista zbláznila. S ním nic nehne. Vždyť je to starý suchopár. Toho zajímá leda matematika a podobné nesmysly, ale ženská zadnice? Nesmysl.

Serpina

To se ještě ukáže a ono se to vážně ukáže ,že tady všechny léčky selhaly a tak musíme jít o dům dál a vrátit se třeba k TITOVÍ.

Cornelie ty už zase spíš? No nevádí, už to alespoň nemusím nahlas číst. Musím to dnes celé dopsat a ještě navíc po holubovi poslat. MOZARTE ty mi musíš odhalit, kde najdu tu flétnu kouzelnou, jinak jsem nadobro prokletý a zhynu tady nahoře a já ti Titulle můžu pouze něco málo říci. CHCEŠ KOUZELNOU FLÉTNU, ABY SES POD ZEM MEZI SVĚ DRAHOKAMY NAVRÁTIL. ABYS ZASE V POHÁDCE ŽIL, tak jako my tady ve Vídni.

-melanconicamente-

Tak jsme se dopsali až k tvé odpovědi Titulle. Nejdříve ti vysvětlím ten pohádkový život. Žili jsme si tady jako v pohádce, ale ta již končí. Stejně jako v pohádce tady bylo mnoho smutku a utrpení, ale vše bylo nějak okouzující. Podívej se jenom na naše chrámy a ulice. Nu tam se raději moc nedívej, občas je tam smrad a bláto, ale kam se podíváš, tam vedle trhanů a nuzáků uvidíš také pohádkový lesk a také hudba, kterou jsem skládal byla taková, ale po té poslední pražské korunovační opeře mě již tolik netěší a cítím, že se už blíží konec. Všichni kolem spí a já se tvářím, že si zase hraji s notami. Už jsem dohrál a navíc, Titulle, ten divný malý host. Takový malý muž v černém plášti, taky takový trpaslík. Naléhá a žadoní a cinká zlatáky a chce tu mši a chce a chce. Ale to by mne musel těmi zlatáky přímo zasypat, aby mi to pomohlo. Možná by mi lépe posloužily tvoje truhlice milý TITULLE, ALE TY JSI PŘECI STRAŠNĚ LAKOMÝ. Snad PŘECI MOŽNÁ BYS MI JEDNU DAROVAL. Vždyť ty se chceš přeci domů navrátit a hledáš tu flétnu kouzelnou a já ji přeci mám..

ČERVEN - KOLEM 20-2013- PO POVODNÍCH A ÚDĚSNÉCH HORKU- V PRAZE BYLO PŘES 40 st. Celsia. KAČUR- POZOR - DOLE JE OBRÁZEK.